

Сәуірдің 2-сі – аутизм туралы хабар таратудың халықаралық күні.

Бірнеше жыл бұрын БҰҰ әлемнің барлық өңірлерінде аутизмге шалдыққан балалардың өсіп келе жатқан санына алаңдаушылық білдіріп, 2 сәуір күні аутизм туралы ақпаратты тарату күні болуды ұсынды.

Қоғамның балалар аутизмінің мәселері туралы ақпараттануы өте маңызды. Аутизмге шалдыққан бала сырттай жай ғана тым еркелеткен, күрделі, білімсіз әсер етуі мүмкін.

Көшеде, дүкенде айналасындағыларды түсінбеу, соттау баланың және ата-анасының жағдайын қиындатады. Нәтижесінде оларда "бүкіл әлемге қарсы тұру" деген ұмтылыс туады, достық қарым-қатынастық үзіледі, қоғамдық орындарда пайда болар алдында қорқыныш өсуде – яғни бүкіл отбасының қайталама аутизациясы қалыптасады.

Білесіздер ме:

Бүгінде аутизмге шалдыққан әлемде 67 млн. адам зардап шегеді, немесе әрбір 88 бала!!!

Қыздарға қарағанда ұлдарда аутизмнің даму ықтималдығы 4 есе жоғары!

Бүгінгі күні аутизмді анықтаудың және емдеудің медициналық тәсілі жоқ, алайда ерте диагностика және дереу араласу аурудың салдарын жақсарта алады!

АХЖ-10 сәйкес (аурулардың халықаралық жіктелуі) - аутизм психологиялық дамудың өзіндік бұзылуы, ол әдетте 2,5 жылға қарай көрінеді. Аутизм алғаш рет 1943 жылы американдық психиатр Лео Каннермен сипатталған.

Аутизмнің негізгі белгілері

Қоршаған ортамен қарым-қатынастың, адамдармен қарым-қатынастың бұзылуы. "Аутизм триадасы" деп аталатын РДА міндетті құрамдас бөлігі болып табылады:

1. Әлеуметтік өзара әрекеттестіктің сапалы бұзылуы
2. Сапалы коммуникациялық бұзылулар
3. Стереотиптік және қайталанатын мінез-құлық элементтері.

Себептері

Қазіргі уақытта көптеген зерттеушілердің пікірінше, аутизм ерекше патологияның салдары болып табылады, оның негізінде ОЖЖ жеткіліксіздігі жатыр. Бұл жеткіліксіздік хромосомалық ауытқулар, туа біткен алмасу бұзылыстары, жүктілік пен босану патологиясы нәтижесінде ОЖЖ органикалық зақымданулары, нейроинфекция салдары болуы мүмкін.

Кеңінен таралған пікір екпе алған соң аутизм пайда болуы қате мәлімет. Бүгінгі күні аутизм неліктен пайда болғаны түсініксіз.

Аутизм- ата-аналардың, ата-әжелерінің және әсіресе баланың кінәсі емес, бұл -биологиялық бұзылуы. Аутизмі бар бала ата-анасының әлауқатына, біліміне, әлеуметтік мәртебесіне қарамастан кез келген отбасында пайда болуы мүмкін. Аутизмі бар балаға сыртқы әлемге бейімделуге көмектесу керек, ол үшін оған көңіл бөлу, қамқорлық, оқыту және тәрбиелеу қажет.

Аутизмі бар балалар-ерекшеліктері, деңгейі және психикалық даму мүмкіндіктері бойынша әртүрлі, мүмкіндіктері шектеулі балалар санаты болып табылады. Аутизмнің бірнеше классификациясы бар, алайда, клиникалық тәжірибеде К.С. Лебединский мен О.С.Никольскаяның жіктеуілері ең кең тараған, аурудың ауырлығына бейімделген, негізгі психопатологиялық синдром және ұзақ мерзімді болжам.

Бірінші топ. Ең терең бұзушылықтар. Сипатталған өріс мінез-құлық, мутизм, басқа адамдармен өзара әрекеттесудің қажеті жоқ, белсенді теріс болмауы, қарапайым қайталанатын қозғалыстар мен өзін-өзі қызмет ету қабілетсіздігімен автоматты түрде ынталандыру. Балалар сөйлеуді

түсініп, кейде сөздер мен сөз тіркестерін айта алады. Балалардың бұл тобының болжамы әртүрлі болуы мүмкін.

Екінші топ. Мінез-құлық нысандарын таңдауда қатаң шектеулермен сипатталады, өзгермейтін ұмтылыс. Кез келген өзгерістер бұзылуды тудыруы мүмкін, теріс құбылыста көрсетілген, агрессия немесе авто агрессия. Таным ортада бала толық ашық, күнделікті дағдыларды дамытуға және көбейтуге қабілетті. Сөйлеу сөзі, эхолалия негізінде салынған. Жетекші психопатологиялық синдром — бұл шындықты қабылдамау. Емдеудің басты мақсаты жақын туыстарымен эмоционалды байланыстарды дамыту және әртүрлі мінез-құлық стереотиптерін дамыту арқылы қоршаған ортаға бейімделу мүмкіндіктерін кеңейту болып табылады. Бұл топтың балалары көбінесе жалпы білім беру ұйымдарының бағдарламалары бойынша немесе психикалық дамуы тежелген және сөйлеу қабілеті бұзылған балаларды оқытуға қабілетті бағдарламалар бойынша оқытуда.

Үшінші топ. Өздерінің стереотиптік мүдделерін сiңiруде және диалогқа кедергі жасауда әлдеқайда күрделі мінез-құлық бар. Бала жетiстiкке ұмтылады, но, сау балалардан айырмашылығы, әрекет етуге дайын емес, тәуекелдердi қабылдау және ымыраға келу. Дерексiз энциклопедиялық бiлiмдердi анықтамалық кеңiстiкте нақты әлем туралы фрагменттiк идеялармен бiрге жиi анықтады. Қауiптi әлеуметтiк әсерге қызығушылықпен сипатталады. Жетекші психопатологиялық синдром — бұл ауыстыру. Емдеудің негізгі мақсаты оқу диалогы болып табылады, идеялардың ауқымын кеңейтіп, әлеуметтік мінез-құлық дағдыларын қалыптастыру.

Төртінші топ. Балалар шынымен ерікті мінез-құлыққа қабілетті, бірақ тез шаршайды, қиындықтармен күресуге тырысады. Алдыңғы топтағы балалардан айырмашылығы, ұялшақ көрінуі мүмкін, ұялшақ және шашыраңқы, алайда тиісті түзетулермен олар басқа топтармен салыстырғанда жақсы нәтиже көрсетеді. Жетекші психопатологиялық синдром — осалдық. Емдеудің басты мақсаты өзін-өзі ұстауды үйрену, әлеуметтік дағдыларды жетілдіру және жеке қабілеттерін дамыту. Сөйлеудің қабылдауы баяу, сөздік қоры төмен. Балаларда ақыл-ой және сөйлеу дамуының кідірісі жиі байқалады. Өзара іс-қимыл және оқыту кезінде жылдам қанығу мен шаршау жиі анықталады осы балаларда.

Дельфинотерапия арқылы аутист балалардың 70%-ы жазылып кетеді деген тұжырымдаманы ғалымдар дәлелден отыр.

Дельфинотерапия

Иппотерапия

Жалпы білім беретін (инклюзивті) және арнайы (түзету) білім беру ұйымдарына аутизмі бар балаларды анықтау үшін оларды психологиялық-медициналық-педагогикалық кеңесіне тексеру негізінде жүргізіледі. Тексеру нәтижесінде баланың психикалық даму деңгейі мен ерекшеліктері, оның білім беру бағдарламасының қандай да бір түрін меңгеруге мүмкіндіктері анықталады, оқыту мен тәрбиелеудің барабар жағдайлары (білім беру ұйымының түрі, үлгісі) анықталады.

Жалпы білім беру ұйымдарына (балабақшалар мен мектептер) аутизмі бар балаларды анықтауға жалпы білім беру бағдарламаларын меңгеруге және ұжымда жалпы қабылданған мінез-құлық нормаларын орындауға кедергі келтірмейтін ақыл-ой, сөйлеу және әлеуметтік-коммуникативтік даму деңгейі жеткілікті жеңіл дәрежедегі (3 және 4 топ) балалар аутизмі айғақ болып табылады.

Бұл балалар мектепке немесе балабақшаға жалпы негізде түседі: ("Балалар аутизмі" ПМПК қорытындысын хабарламай).

Орындаған: А.А.Искендірова
А.Б.Нурғасымова
В.Ф.Федотова